

14.03.2021

לכבוד:
ראשי המפלגות

שלום רב,

הנדון: בקשה להתחייבות לקידום הגנה מוסדית על זכויות האדם בישראל בכנסת ה-24

אני פונה אליכם/ בבקשה לאמץ שלוש המלצות של מכון זולת - לשוויון וזכויות אדם, שמשמען הגנה מוסדית על זכויות האדם בישראל, ולהתחייב לקדם בכנסת ה-24. לקראת מערכת הבחירות הקרבה, ולאור נתונים שעלו מתוך סקר שביצענו במכון זולת בחודש פברואר 2021, ובו מצאנו כי "לדעת רובם המוחלט של המשיבים נושא זכויות האדם אינו עומד בראש סדר העדיפויות של המפלגות המתמודדות לכנסת"¹, ניסחנו נייר מדיניות אופרטיבי שעיקר המלצותיו הן:

1. הקמתה של נציבות ארצית לזכויות אדם בישראל
2. הקמתן של נציבויות לזכויות אדם ברשויות המקומיות
3. עיגון בחוק יסוד את תפקידו של מבקר המדינה כמגן הראשי על זכויות האדם.

למכתב זה מצורף [נייר המדיניות האופרטיבי המורחב](#), הבוחן באופן מעמיק כיצד ניתן לחזק את ההגנה על זכויות אדם בישראל, וכיצד ניתן להבטיח את היכולת של הרשויות לקדם. המסמך מציע צעדים אופרטיביים המתמקדים בפיתרון מוסדיים, שיישומם והוצאתם לפועל יבטיחו הגנה טובה ומלאה יותר על זכויות האדם בישראל; ישפרו משמעותית את האופן בו הרשויות ומוסדות המדינה מטפלים בסוגיות של זכויות אדם; ובתוך כך יקבעו את ההגנה הזו באמצעות גופים בלתי תלויים.

יישום ההמלצות שתפקידן עיגון השמירה על זכויות האדם באופן שאינו תלוי נושא או תחום, יבטיח שמירה והגנה על זכויות האדם לאורך זמן, באופן עצמאי וללא תלות בבעלי התפקידים המכהנים בכל עת. בנוסף לנייר המלא המצורף כאן, מובאים בזאת עיקרי ההמלצות:

1. הקמתן של נציבויות לזכויות אדם

הנציבויות שיוקמו, הן ברמה הארצית והן ברמה המוניציפלית, יהיו גופים מוסדיים לאומיים, ויבטיחו את השמירה וההגנה על זכויות האדם, כמו גם את קידומן האקטיבי. בין היתר, הנציבויות יהוו גוף מאגד שיתכלל ויגן על זכויות האדם באופן כולל ברמה המוסדית, וימליץ על צעדים באופן רחבי וללא תלות במשרד ממשלה, נושא או תחום עיסוק; יתפקדו כגורם מקשר בין

¹ נייר מדיניות, [הגנה מוסדית על זכויות אדם בישראל](#), באתר זולת.

ארגוני זכויות האדם בחברה האזרחית לבין הממשלה והרשות המחוקקת; ויהיו אפקטיביות ויעילות במיוחד במתן סיוע משפטי והכוונה לקבוצות מיעוט מודרות.

- **הקמתה של נציבות ארצית לזכויות אדם בישראל -** אנו ממליצים לעגן בחקיקה ראשית הקמת נציבות ארצית לזכויות אדם בישראל שתעמוד בסטנדרטים הבינלאומיים, ושתבטיח באופן המיטבי ביותר את ההגנה על זכויות אדם ואת קידומן ברמה המוסדית. לנוסח הצעת חוק, ראו נספח א' למכתבנו זה.
- **הקמתן של נציבויות לזכויות אדם ברשויות המקומיות -** אנו מציעים מודל שבמסגרתו יוקמו נציבויות מקומיות שיבטיחו את ההגנה והקידום של זכויות אדם ברמה המוניציפלית. המודל המוצע הוא מודולרי, כך שהרשויות המקומיות יוכלו לאמץ אותו בהתאם לגודלן ולכמות המשאבים שבידיהן. להרחבה בדבר המודל המוצע, ראו נספח ב' למכתבנו זה.

2. מבקר המדינה – המגן הראשי על זכויות אדם

היות שלמבקר המדינה יש את היתרון המוסדי המובהק ביותר למלא את תפקיד ההגנה על זכויות אדם, אנו מבקשים לעגן זאת במסגרת תפקידינו, ולכלול את חובת ההגנה על זכויות האדם בחוק יסוד: מבקר המדינה. לפיכך, אנו מציעים להוסיף לסעיף 2 בחוק יסוד: מבקר המדינה, סעיף-קטן (ג) אשר ייקבע כי "מבקר המדינה יהיה אמון על בחינת מימוש דיני זכויות האדם הישראליים והבינלאומיים ברשויות המדינה" (לנוסח ההצעה - ראו נספח ג' למכתבנו זה).

שינוי החוק יאפשר לעגן את המחויבות בחוק יסוד, על מנת שלא תהא תלויה בפרספקטיבה הפרסונלית של מבקר מדינה כזה או אחר. כמו כן, הדבר מתחדד אף יותר לאור היכולת של מבקר המדינה לבחון לא רק את משרדי הממשלה, אלא גם את הרשויות המקומיות – ובכך להבטיח את הטיפול וההגנה המיטביים בסוגיות הקשורות בזכויות אדם.

ח"כ נכבד/ת, אני פונה אליך בבקשה שאת/ה ומפלגתך תאמצו את ההמלצות, ובתוך כך תתחייבו לפעול למיסודן וקידומן במהלך כהונתה של הכנסת הקרובה (כנסת מס' 24).

בברכה,

עינת עובדיה,

מנכ"לית מכון זולת - לשוויון וזכויות אדם